

Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок

УДК 658.5:330.131.7

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.15491124>

**Адаптаційні стратегії підвищення ефективності підприємства в умовах
економічних загроз**

Дорошенко Андрій Петрович

к.е.н., доцент, професор кафедри фінансів, банківської справи і страхування,
Полтавський державний аграрний університет,
36003, Україна, м. Полтава, вул. Сковороди 1/3,
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-6314-1586>

Дорошенко Ольга Олександрівна

к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів, банківської справи і страхування,
Полтавський державний аграрний університет,
36003, Україна, м. Полтава, вул. Сковороди 1/3,
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-1163-8635>

Петіченко Олександр Віталійович

аспірант, Полтавський державний аграрний університет,
36003, Україна, м. Полтава, вул. Сковороди 1/3

Онщенко Світлана Вікторівна

здобувач вищої освіти другого (магістерського) рівня,
Полтавський державний аграрний університет,
36003, Україна, м. Полтава, вул. Сковороди 1/3

Прийнято: 08.05.2025| Опубліковано: 20.05.2025

Анотація. У статті розкрито теоретико-методичні засади формування адаптаційних стратегій підвищення ефективності діяльності підприємства в умовах економічної нестабільності. Наголошено, що зовнішні (інфляція, регуляторна невизначеність, воєнний стан, енергетична криза, глобальна конкуренція) та внутрішні (організаційна негнучкість, низький рівень цифровізації, дефіцит персоналу, слабкий ризик-менеджмент) загрози значною мірою впливають на ефективність функціонування суб'єктів господарювання.

Метою дослідження є теоретичне обґрунтування та розроблення адаптаційних стратегій підвищення ефективності діяльності підприємства шляхом інтеграції антикризових, цифрових та інноваційних інструментів управління. У процесі дослідження використано **методи** стратегічного, системного, ситуаційного, факторного аналізу, сценарного моделювання, SWOT-аналізу та елементів кризового прогнозування.

Проведене дослідження підтвердило доцільність і ефективність застосування комплексного набору адаптаційних стратегій для підвищення ефективності діяльності підприємства в умовах невизначеності. Встановлено, що стійкість до криз досягається насамперед через впровадження антикризових інструментів управління, зокрема раннього виявлення ризиків, сценарного моделювання та контролю ліквідності.

У роботі розроблено та апробовано сценарну матрицю адаптивного стратегічного управління ефективністю з урахуванням зовнішніх загроз (регуляторного тиску, воєнного конфлікту, енергетичної нестабільності) та внутрішніх обмежень (дефіциту людського капіталу, застарілих бізнес-процесів). Матриця окреслює можливі вектори стратегічної поведінки залежно від рівня ризиків і наявних ресурсів – від стабілізаційних стратегій до стратегій інноваційного прориву.

У висновках наголошено, що адаптаційні стратегії повинні базуватися на безперервному моніторингу середовища, багатовекторному реагуванні на зміни та впровадженні гнучких моделей управління. Запропоновані практичні рекомендації можуть бути використані підприємствами для стабілізації

діяльності, підвищення стійкості та формування передумов для стратегічного розвитку в умовах невизначеності.

Ключові слова: адаптаційна стратегія, економічна нестабільність, антикризове управління, цифрова трансформація, інновації, економічна безпека, сценарне планування, SWOT-аналіз, управлінські рішення.

Adaptive strategies for improving enterprise efficiency under economic threats

Andrii Doroshenko

PhD in Economics, Associate Professor, Professor at the Department of Finance,
Banking and Insurance, Poltava State Agrarian University,
1/3 Skovorody St., Poltava, 36003, Ukraine,
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-6314-1586>

Olha Doroshenko

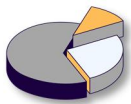
PhD in Economics, Associate Professor at the Department of Finance, Banking and
Insurance, Poltava State Agrarian University,
1/3 Skovorody St., Poltava, 36003, Ukraine,
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-1163-8635>

Oleksandr Petichenko

Postgraduate student, Poltava State Agrarian University,
36003, Ukraine,
Poltava, 1/3 Skovorody St.

Svitlana Onishchenko

Second (Master's) level higher education applicant,
Poltava State Agrarian University,
36003, Ukraine, Poltava, 1/3 Skovorody St.

Abstract. *The article reveals the theoretical and methodological foundations for developing adaptive strategies to enhance enterprise performance under conditions of economic instability. It emphasizes that external threats (inflation, regulatory uncertainty, martial law, energy crisis, global competition) and internal challenges (organizational inflexibility, low level of digitalization, personnel shortages, weak risk management) significantly affect the operational efficiency of business entities.*

The purpose of the study *is to theoretically substantiate and develop adaptive strategies for improving enterprise performance through the integration of anti-crisis, digital, and innovation-based management tools. The research employs **methods** of strategic, systemic, situational, and factor analysis, scenario modeling, SWOT analysis, and elements of crisis forecasting.*

The conducted study confirmed the relevance and effectiveness of applying a comprehensive set of adaptive strategies to improve enterprise performance under uncertainty. It was found that crisis resilience is primarily achieved through the implementation of anti-crisis management tools, particularly early risk identification, scenario modeling, and liquidity control. A scenario matrix of adaptive strategic performance management was developed and tested, considering external threats (regulatory pressure, military conflict, energy instability) and internal constraints (human capital shortages, outdated business processes). The matrix outlines potential strategic behavior vectors depending on the level of risks and available resources – from stabilization strategies to innovation-driven breakthroughs.

*The **conclusions** emphasize that adaptive strategies should be based on continuous environmental monitoring, multivector responses to changes, and the implementation of flexible management models. The proposed practical recommendations can be applied by enterprises to stabilize operations, increase resilience, and lay the groundwork for strategic development in uncertain conditions.*

Keywords: *adaptive strategy, economic instability, crisis management, digital transformation, innovations, economic security, scenario planning, SWOT analysis, managerial decisions.*

Постановка проблеми. В умовах зростаючої економічної нестабільності, спричиненої як глобальними процесами (інфляція, рецесія, політична напруга, енергетична та кліматична кризи), так і внутрішніми факторами (воєнні дії, нестача ресурсів, зниження купівельної спроможності, регуляторна невизначеність), питання забезпечення ефективності господарської діяльності підприємств набуває особливої ваги [1-3]. Традиційні підходи до управління ефективністю не здатні забезпечити гнучкість, швидке реагування та адаптацію до нових ризиків, які стрімко трансформують бізнес-середовище.

За таких умов актуальними стають адаптаційні стратегії, які дозволяють не лише зберегти ефективність функціонування підприємства, але й трансформувати його внутрішні процеси відповідно до нових викликів. Особливу роль відіграють антикризове управління, впровадження цифрових технологій та інноваційна активність, які разом формують сучасну модель гнучкого, стійкого та продуктивного підприємства [1-3]. Дослідження напрямів, механізмів і практик реалізації таких стратегій є необхідним не лише для подолання поточних загроз, а й для створення основ довгострокової конкурентоспроможності бізнесу. Це зумовлює як наукову, так і прикладну значущість теми.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Попри значну кількість наукових праць, присвячених підвищенню ефективності господарської діяльності, в умовах зростання економічних загроз спостерігається посилення уваги до адаптивних підходів. У фокусі сучасних досліджень - роль антикризового управління, вплив цифрових трансформацій на продуктивність підприємств, а також інноваційна стратегія як чинник стійкості. Проте в науковому середовищі й досі залишаються відкритими питання щодо комплексного впровадження цих підходів у практику управління в нестабільному середовищі.

У статті Гнилицької Л., Мельничук Д., Богуславської С., Підвальної О., Чечетова-Терашвілі Т. [4] досліджено безпеко-орієнтовану модель оцінювання ефективності діяльності підприємства, яка враховує вплив внутрішніх і

зовнішніх загроз. Встановлено, що використання системи узгоджених економічних показників забезпечує багатовекторний аналіз ефективності з можливістю виявлення ключових факторів зміни прибутковості.

У статті Tarasiuk G., Kovalchuk V., Sotnyk A. [5] обґрунтовано доцільність використання фінансової звітності та даних про зовнішнє середовище як основи інформаційного забезпечення комплексного аналізу діяльності підприємства. Встановлено, що поєднання методів стратегічного аналізу, поточної діагностики та прогнозування сприяє формуванню ефективних управлінських рішень і контролю за їх реалізацією.

Turylo A. M., Sharko V., Fesun I., Stadnyk V., Andrusenko N. [6] досліджували проблеми забезпечення ефективності системи економічної безпеки підприємства в умовах посилення конкуренції. Авторами узагальнено основні компоненти та характеристики системи економічної безпеки, а також визначено інструменти її підтримки, що мають найбільший вплив на ефективність функціонування підприємства в конкурентному середовищі.

Blakyta H., Bogma O., Bolduieva O., Lukyanov V., Shtuler I. [7] запропонували математичну модель оцінювання рівня економічної безпеки підприємства, що базується на інтеграції різних підходів та передбачає використання детермінованих, імовірнісних і нечітких компонентів. Авторами побудовано алгоритм покрокового аналізу економічної безпеки та розрахунку інтегрального індексу, що дозволяє оперативно виявляти загрози та оцінювати наслідки кризових явищ у різних галузях.

Прийдак Т. Б., Яловега Л. В. та інші [8] узагальнили підходи до формування цифрової компетентності майбутніх економістів як ключового чинника конкурентоспроможності, що в умовах зростання економічних загроз розглядається як елемент адаптаційної стратегії забезпечення ефективності економічної діяльності.

Balatskyi I., Onishchenko M., Dutchenko O., Dutchenko O. [9] дослідили організаційно-економічний механізм управління економічною безпекою у сфері зовнішньоекономічної діяльності підприємства. Автори узагальнили принципи,

методи та етапи такого управління, а також обґрунтовано доцільність використання оптимізаційних моделей для прийняття ефективних управлінських рішень в умовах множинності критеріїв і обмежень.

У статті Перерви П. Г. [10] узагальнено підходи до податкового планування як інструменту адаптації підприємства до фіскального середовища, що сприяє зниженню податкового навантаження та формуванню стратегій ефективної господарської діяльності в умовах економічної нестабільності.

Pohrebniak A., Arefieva O., Boiarynova K., Arefiev S., Davydenko V. [11] обґрунтували принципи управління залученням інвестиційних ресурсів підприємств з метою забезпечення їх економічної безпеки в умовах циркулярної економіки. Авторами встановлено, що ефективне управління як ендогенними, так і екзогенними інвестиційними ресурсами сприяє модернізації виробництва та підтриманню конкурентоспроможності підприємства.

Єршова Н. Ю., Прокопишин О. С. та інші [12] встановили критичний вплив податкового навантаження на фінансову стійкість підприємств та узагальнено можливості зниження податкових ризиків через оптимізацію звітності й цифровізацію комунікацій, що розглядається як елемент адаптаційної стратегії збереження ефективності в умовах економічної загрози.

Комплекс моделей дослідження динаміки розвитку сфер життєдіяльності підприємства з урахуванням їх нестационарного характеру побудовано у дослідженні Sergienko O. A., Shapran O., Tatar M., Bilotserkivskiyi O., Druhova O. [13]. Встановлено, що використання багатовимірної аналізу, ECM- і VaR-моделей дозволяє ефективно моделювати розвиток підприємства та формувати пріоритети управління стратегічним розвитком на основі інтегральних показників.

Парасій-Вергуненко І., Безверхий К., Григоревська О., Матюха М., Юрченко О., Грищенко Н. [14] уточнено економічну сутність поняття «аналітичні процедури» та визначено їх роль у системі антикорупційного аудиту для забезпечення економічної безпеки підприємства. Доведено, що впровадження таких процедур дозволяє виявляти корупційні ризики в окремих

бізнес-процесах, формувати антикорупційні програми та підвищувати ефективність управління підприємством в умовах сучасних викликів.

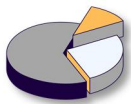
Таким чином, аналіз наукових джерел свідчить про високий рівень дослідженості питань економічної безпеки, ефективності діяльності підприємств, управління ризиками та адаптаційних стратегій в умовах нестабільності.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Огляд наукових джерел підтверджує, що вітчизняними й зарубіжними науковцями приділено значну увагу питанням забезпечення економічної безпеки підприємств, оцінки ефективності їхньої діяльності, антикризового управління, впровадження цифрових технологій та інноваційних механізмів у системи стратегічного розвитку. Водночас встановлено, що більшість досліджень зосереджені на окремих аспектах: антикорупційному аудиті, математичному моделюванні, інвестиційному забезпеченні, організаційно-економічних механізмах тощо, а комплексна адаптаційна стратегія як засіб підвищення ефективності діяльності підприємства в умовах зростаючих економічних загроз розкрита недостатньо.

Особливої актуальності набуває необхідність систематизації наявних наукових підходів та інтеграції антикризових, цифрових і інноваційних інструментів в єдину модель адаптивного управління ефективністю. Брак узгоджених науково-практичних підходів до розробки таких стратегій, що враховують як внутрішні резерви підприємства, так і зовнішні виклики, обумовлює доцільність проведення подальших досліджень у цьому напрямі.

У цьому контексті наше дослідження спрямоване на теоретичне обґрунтування та практичне моделювання адаптаційних стратегій підвищення ефективності діяльності підприємств, що функціонують в умовах нестабільного середовища. Основна мета полягає у розробленні системного підходу до забезпечення ефективності з урахуванням цифровізації та антикризового реагування.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою дослідження

є теоретичне обґрунтування та розроблення адаптаційних стратегій підвищення ефективності діяльності підприємства в умовах економічної нестабільності шляхом інтеграції антикризових, цифрових та інноваційних підходів управління.

Виклад основного матеріалу дослідження. Однією з головних передумов розроблення адаптаційних стратегій є наявність економічних загроз, які можна умовно поділити на зовнішні та внутрішні – табл. 1.

Таблиця 1

Класифікація зовнішніх та внутрішніх економічних загроз для стійкості бізнесу*

Тип загроз	Конкретні прояви та опис впливу
Зовнішні загрози	1. Макроекономічна нестабільність – інфляція, девальвація, спад інвестицій. 2. Фіскальні та регуляторні зміни – податкова нестабільність, правова невизначеність. 3. Воєнний стан і бойові дії – втрати активів, логістичні порушення, зниження попиту. 4. Глобальна конкуренція – митні бар'єри, зміна ринків збуту. 5. Енергетична криза – збої у постачанні енергоносіїв, зростання тарифів.
Внутрішні загрози	1. Організаційна негнучкість – відсутність адаптивних моделей управління. 2. Неефективне використання ресурсів – застарілі технології, високі витрати. 3. Дефіцит кадрів – міграція, мобілізація, низькі інвестиції в персонал. 4. Слабкий фінансовий менеджмент – відсутність ризик-діагностики, сценарного підходу. 5. Інформаційна роз'єднаність – слабка цифровізація, фрагментарність даних.

*узагальнено на підставі [1, 3, 4, 15, 17]

Таблиця ілюструє систематизований перелік ключових економічних загроз, що формують передумови для розробки адаптаційних стратегій підприємств в умовах нестабільності. За таких умов традиційні підходи до управління втрачають свою ефективність. Підприємствам необхідно переходити до гнучких і адаптивних моделей менеджменту [2, 3], що передбачають постійний моніторинг середовища, аналітичну оцінку ризиків, оперативне прийняття рішень та інституційні зміни. Гнучкість має проявлятися не лише у фінансовому й стратегічному плануванні, а й у структурній перебудові, цифровій трансформації бізнес-процесів, розвитку інноваційної культури та побудові ефективної системи ризик-менеджменту.

Саме ці обставини формують передумови для розроблення та впровадження

адаптаційних стратегій, які дадуть змогу підприємствам не лише вижити в умовах нестабільності, а й створити фундамент для довгострокового ефективного розвитку.

У відповідь на зростання економічних загроз та порушення стабільності бізнес-середовища підприємства все частіше звертаються до антикризового управління як інструменту підтримання ефективності. Це не просто система заходів, спрямованих на подолання поточних труднощів, а стратегічно орієнтований підхід до адаптації підприємства до змін, запобігання загрозам і формування внутрішньої стійкості. Класична структура антикризового управління включає декілька взаємопов'язаних етапів – рис. 1.

Рис. 1. Етапи антикризового управління*

*узагальнено на підставі [1, 3, 4, 15, 17]

Успішне антикризове управління базується на використанні системного комплексу інструментів: фінансовий аудит і контроль витрат - дозволяє виявити внутрішні резерви, мінімізувати нераціональні витрати, посилити бюджетну

дисципліну; сценарне планування - дає можливість підготуватися до альтернативних варіантів розвитку подій і мінімізувати несподівані втрати; реструктуризація активів і пасивів - передбачає зміну структури балансу для підвищення ліквідності й стабільності; антикризовий маркетинг і управління продажами - перегляд цінової політики, фокус на ключових клієнтах, впровадження цифрових каналів збуту; кризовий менеджмент персоналу - скорочення або перепрофілювання кадрів, впровадження мотиваційних програм в умовах обмежених ресурсів.

Окремої уваги потребує реалізація антикризових стратегій в умовах воєнного стану, коли зовнішні ризики досягають критичних значень [19]. У такій ситуації особливо важливою є оперативна мобілізація ресурсів, переналаштування логістичних ланцюгів, підтримка взаємодії з державними структурами та залучення міжнародної допомоги. Здатність підприємства гнучко адаптуватися до екстремальних умов стає вирішальним чинником його виживання.

Наступним ключовим напрямом забезпечення ефективності виступає цифрова трансформація, яка створює технологічні умови для адаптивного, точного й обґрунтованого управління в режимі реального часу [14, 18]. Застосування цифрових рішень дозволяє підприємствам не лише зберігати ефективність в умовах кризи, а й створювати нові можливості для зростання [8].

Цифровізація охоплює всі аспекти функціонування підприємства: від внутрішніх бізнес-процесів до зовнішньої взаємодії з партнерами, споживачами, постачальниками та державними органами. Саме комплексний підхід до впровадження цифрових технологій забезпечує адаптивність і гнучкість, необхідну для реагування на постійні зміни ринку.

Основні напрями цифрової трансформації підприємства:

1. Автоматизація бізнес-процесів: впровадження ERP-систем, CRM-платформ, модулів для обліку запасів, кадрів, фінансів дозволяє зменшити витрати часу, знизити ймовірність помилок і забезпечити контроль над ресурсами в реальному часі.

2. Цифровий документообіг та інтеграція з держсистемами: електронна звітність, підпис, податкові кабінети — інструменти, що пришвидшують адміністративні процеси, мінімізують контакти з контролюючими органами та знижують корупційні ризики.

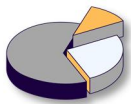
3. Аналіз даних та прогнозування: Big Data, Business Intelligence, аналітичні платформи на кшталт Power BI, Tableau дають змогу глибше розуміти поведінку споживачів, оцінювати ефективність операцій та приймати обґрунтовані управлінські рішення на основі даних.

4. Онлайн-взаємодія з клієнтами та партнерами. Перехід до електронної комерції, впровадження чат-ботів, сервісів самообслуговування та електронних платформ підвищує доступність послуг і швидкість обслуговування, що особливо актуально в умовах порушених логістичних ланцюгів або обмежень переміщення.

5. Кібербезпека та збереження інформації. Захист критичних даних і цифрової інфраструктури є необхідною умовою функціонування підприємства, особливо в умовах гібридних загроз, кібератак та інформаційних диверсій, що посилюються під час воєнного стану.

Таким чином, цифрова трансформація - це не лише тренд, а невід’ємна частина стратегії адаптації підприємства до економічних викликів, яка забезпечує оперативність, надійність та гнучкість управлінських рішень. Вона створює технологічну основу для впровадження інновацій, підвищення конкурентоспроможності та стійкого розвитку підприємства в умовах постійної невизначеності.

В умовах нестабільного зовнішнього середовища підприємства потребують не лише окремих інструментів реагування на виклики, а цілісної адаптаційної стратегії, яка інтегрує антикризове управління та цифрову трансформацію. Такий підхід дозволяє не лише пом’якшувати вплив кризових факторів, а й створювати основу для стійкого зростання в перспективі. Комплексне стратегічне управління ефективністю передбачає системну взаємодію між основними блоками управлінських рішень: антикризове управління забезпечує

короткострокову стабілізацію та зниження ризиків; цифрова трансформація забезпечує гнучкість, прозорість і аналітичну підтримку.

Щоб сформувати ефективну адаптаційну стратегію, доцільно розробити кілька сценаріїв стратегічного розвитку, які враховують ймовірність реалізації загроз і можливостей. Для цього ефективним є застосування SWOT-аналізу – рис. 2, що дозволяє зіставити внутрішній потенціал підприємства з умовами зовнішнього середовища.

Сильні сторони (S)	Можливості (O)
- сучасні цифрові інструменти; - інноваційна команда; - гнучка структура управління; - адаптована бізнес-модель.	- держпідтримка в умовах війни; - релокація виробництва; - нові ніші на внутрішньому ринку; - цифровізація ринкових процесів.
Слабкі сторони (W)	Загрози (T)
- залежність від нестабільної логістики; - кадрові втрати через мобілізацію; - обмежені інвестиційні ресурси; - високе навантаження на операційні витрати.	- воєнний стан і руйнування інфраструктури; - падіння купівельної спроможності; - регуляторна невизначеність; - енергетичні ризики.

Рис. 2. SWOT-аналіз потенціалу підприємства в умовах економічної нестабільності*

*узагальнено на підставі [1-19]

На основі SWOT-аналізу можуть бути сформовані альтернативні сценарії стратегічного розвитку:

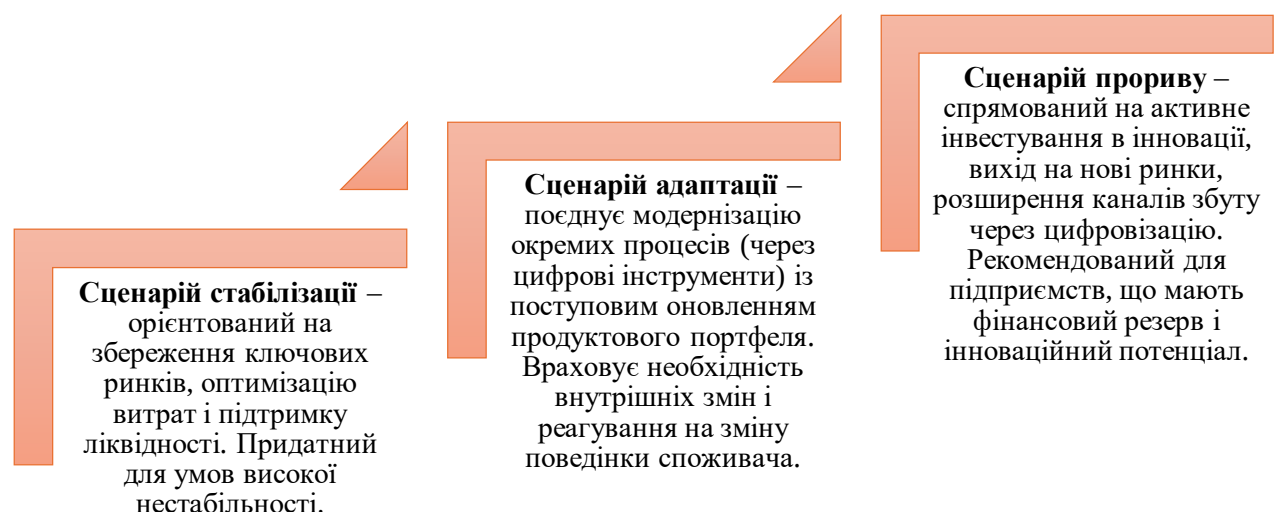
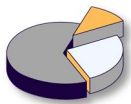

Рис. 3. Альтернативні сценарії стратегічного розвитку підприємства на основі SWOT-аналізу*

*узагальнено на підставі [1-19]

На підставі аналізу підприємство може обрати матрицю адаптаційних рішень – табл. 2, яка поєднує заходи з короткострокової стабілізації та довгострокового розвитку.

Таблиця 2

Матриця адаптаційного управління*

Рівень ризику	Ресурсні можливості	Короткострокова стратегія	Довгостроковий підхід
Високий	Обмежені	Мінімізація витрат, збереження ліквідності, контроль боргів	Перегляд бізнес-моделі, підготовка до реструктуризації
Високий	Середні	Впровадження кризового плану, цифровий аудит	Формування резервів, поступове впровадження інновацій
Середній	Середні	Посилення внутрішнього контролю, оптимізація процесів	Пілотні проєкти цифровізації, розвиток персоналу
Низький	Високі	Балансування між стабільністю і розвитком	Інвестування в R&D, масштабування інноваційних рішень
Низький	Дуже високі	Активне розширення ринків, інвестування в ефективність	Лідерство в галузі, стратегічне партнерство, сталий розвиток

*узагальнено на підставі [1-19]

Матриця рішень адаптаційного управління дозволяє підприємствам обирати гнучкі сценарії залежно від рівня ризику та доступності ресурсів - з орієнтацією на збереження ефективності й формування основи для майбутнього зростання.

Висновки. Проведене дослідження підтвердило, що в умовах економічної нестабільності ефективність діяльності підприємства залежить від застосування системного, багатовекторного підходу, який виходить за межі традиційного управління. Ключовими чинниками адаптаційного успіху є гнучка реакція на зовнішні зміни, здатність до управління ризиками, організаційна модернізація та впровадження інновацій - як технологічних, так і управлінських.

Антикризове управління й цифрова трансформація розглядаються як взаємопов'язані складові єдиної адаптаційної стратегії, що дозволяє не лише підтримувати операційну ефективність, а й забезпечувати стійкість бізнесу та його конкурентоспроможність у довгостроковій перспективі. Інструменти

стратегічного аналізу, сценарного планування й матричних рішень дають змогу адаптувати управлінські дії відповідно до рівня ризику та наявних ресурсів.

Рекомендовано: впровадити постійний моніторинг економічних, регуляторних і безпекових загроз з використанням цифрових аналітичних систем; формувати кілька сценаріїв розвитку з урахуванням екстремальних та оптимістичних умов функціонування бізнесу; створити матрицю адаптивних рішень для швидкого реагування на виклики, включаючи воєнні, енергетичні та фінансові кризи.

Список використаних джерел

1. Намлієв Є., Копеч А. Стратегії антикризової політики як засіб забезпечення економічної безпеки підприємств // *Київський економічний науковий журнал*. 2024. № 4. С. 157–163. DOI: <https://doi.org/10.32782/2786-765X/2024-4-22>. (дата звернення 08.04.2025).

2. Корчевська Л.О. Адаптаційні та біфуркаційні стратегії управління економічною безпекою підприємства // *Академічний огляд*. 2020. № 1(52). С. 26–35. DOI: <https://doi.org/10.32342/2074-5354-2020-1-52-3>. (дата звернення 08.04.2025).

3. Vasylenko V., Stepurina S., Mykhaylyova K. Strategies for business adaptation in war and crisis situations // *Social Development: Economic and Legal Issues*. 2025. No. 3. DOI: <https://doi.org/10.70651/3083-6018/2025.3.04>. (дата звернення 08.04.2025).

4. Гнилицька Л., Мельничук Д., Богуславська С., Підвальна О., Чечетова-Терашвілі Т. Безпекові пріоритети в оцінюванні ефективності діяльності вітчизняних підприємств // *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. 2021. Т. 2(37). С. 374–385. DOI: <https://doi.org/10.18371/fcaptop.v2i37.230312>. (дата звернення 08.04.2025).

5. Tarasiuk G., Kovalchuk V., Sotnyk A. Комплексне прогнозування в системі стратегічної діагностики потенціалу підприємства // *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. 2021. Т. 2(33). С. 358–366. DOI: <https://doi.org/10.18371/fcaptop.v2i33.207089>. (дата звернення 08.04.2025).

6. Turylo A. M., Sharko V., Fesun I., Stadnyk V., Andrusenko N. Tools for improving the efficiency of the economic security of enterprises in face of the competitiveness intensification // *International Journal of Computer Science and Network Security*. 2022. Vol. 22, No. 3. P. 53–60. DOI: <https://doi.org/10.22937/IJCSNS.2022.22.3.8>. (дата звернення 08.04.2025).

7. Blakyta H., Bogma O., Bolduieva O., Lukyanov V., Shtuler I. Modeling enterprises' economic security in crisis conditions // *Naukovyi Visnyk Natsionalnoho Hirnychoho Universytetu*. 2021. No. 4. P. 116–121. DOI: <https://doi.org/10.33271/nvngu/2021-4/116>. (дата звернення 08.04.2025).

8. Pryidak T. B., Yaloveha L. V., Leha O. V., Mysnyk T. H., Zoria S. P. Digital competence development as a condition for ensuring future economists' competitiveness // *Informatsiini tekhnolohii i zasoby navchannia*. 2019. Vol. 73, No. 5. P. 28–47. DOI: <https://doi.org/10.33407/itlt.v73i5.3035>. (дата звернення 08.04.2025).

9. Balatskyi I., Onishchenko M., Dutchenko O., Dutchenko O. Organizational and economic mechanism of economic security management in foreign economic activity of the enterprise // *Quality – Access to Success*. 2021. Vol. 22(180). P. 10–13.

10. Перерва П. Г., Лега О. В., Яловега Л. В. Податкове планування як інструмент системи управління підприємством // *Вісник Полтавського державного аграрного університету. Серія «Економіка, управління та фінанси»*. 2024. Вип. 1. С. 58–62.

11. Pohrebniak A., Arefieva O., Boiarynova K., Arefiev S., Davydenko V. Management of attracting investment resources of enterprises to ensure their economic security in circular economy // *International Journal of Computer Science and Network Security*. 2021. Vol. 21, No. 10. P. 302–309. DOI: <https://doi.org/10.22937/IJCSNS.2021.21.10.43>. (дата звернення 08.04.2025).

12. Єршова Н. Ю., Лега О. В., Прокопишин О. С., Прийдак Т. Б., Яловега Л. В. Податкова звітність як стратегічний інструмент ділових комунікацій і прийняття управлінських рішень // *Актуальні питання економічних наук*. 2025. № 9. URL: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14986292>. (дата звернення 08.04.2025).

13. Sergienko O. A., Shapran O., Tatar M., Bilotserkivskyi O., Druhova O. Інструментарій коінтеграційного аналізу в удосконаленні системи стратегічного розвитку підприємств // *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. 2021. Т. 2(33). С. 345–357. DOI: <https://doi.org/10.18371/fcaptp.v2i33.206995>. (дата звернення 08.04.2025).

14. Парасій-Вергуненко І., Безверхий К., Григоревська О., Матюха М., Юрченко О., Грищенко Н. Аналітичні процедури в системі антикорупційного аудиту для забезпечення економічної безпеки підприємства // *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. 2024. Т. 4(57). С. 82–97. DOI: <https://doi.org/10.55643/fcaptp.4.57.2024.4376>. (дата звернення 08.04.2025).

15. Дорошенко А. П. Проблеми діагностики кризового стану сучасних підприємств // *Наукові праці Полтавської державної аграрної академії. Економіка*. 2013. Вип. 17, ч. III. С. 75–82.

16. Перерва П. Г., Лега О. В., Тютюнник С. В., Тютюнник Ю. М. Прибуток як основа фінансової стійкості та стратегічного розвитку підприємства // *Актуальні питання економічних наук*. 2025. № 7. URL: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14790464>. (дата звернення 08.04.2025).

17. Дорошенко А. П. Оцінка ліквідності та платоспроможності в контексті діагностики загального фінансового стану підприємства // *Ефективна економіка*. 2013. № 2. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1805> (дата звернення: 11.11.2021). (дата звернення 08.04.2025).

18. Вербівська Л. Розвиток інноваційних технологій та конкурентоспроможність підприємства: економічні аспекти безпеки // *Економіка та суспільство*. 2024. № 64. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-64-7>. (дата звернення 08.04.2025).

19. Шаранов Р. Антикризисні стратегії управління бізнесом у воєнних умовах // *Підприємництво та інновації*. 2025. № 34. С. 226–230. DOI: <https://doi.org/10.32782/2415-3583/34.36>. (дата звернення 08.04.2025).